FRIE PROGRAMVARELISENSER

GJENNOMGANG AV NOEN ULIKE LISENSTYPER - MED HOVEDVEKT PÅ GPL/LGPL

Advokat Kristian Foss,

Advokatfirmaet Rohde Garder DA, Oslo

(k.foss@rgarder.no)

1. INNLEDNING

Foredragets hoveddeler:

a) Hva fri programvare er, og ikke er

b) Feller

c) Fordeler og forretningsmodeller

2. HVA FRI PROGRAMVARE ER, OG IKKE ER

2.1. Teknisk er fri programvare som lukket (proprietær) programvare. Bare lisensvilkårene skiller typene.

2.2. Fri programvarelisenser er atypiske lisenser. Begrensninger fjernet, friheter gitt.

2.3. ”De 4 friheter”. For å kunne kalle programvaren fri, må lisensen gi følgende 4 friheter: Lisenstager gis rett til å:

2.3.1. Bruke programmet, til valgfritt formål

2.3.2. Undersøke, endre og tilpasse programmet

2.3.3. Videreformidle kopier av programmet

2.3.4. Tilgjengeliggjøre forbedringer i programmet for allmennheten

2.3.5. Forutsetning: Åpen kildekode

2.4. Fri programvare er ikke nødvendigvis gratis

Avhenger av lisens, men helt dominerende at gratis

2.5. Kilder:

a) Free Software Foundation (fsf.org):

b) Opens source initiativ (opensource.org):

10 friheter. Omtrent tilsvarende.

2.6. Stor variasjon lisenser

2.6.1. Restriktive lisenser

Stor delingsforpliktelse (copyleft), primært ved distribusjon.

Eksempler: GPL, LGPL, OSL

2.6.2. Liberale lisenser

Ingen delingsforpliktelse.

Eksempler: BSD, MIT

2.6.3. Middels restriktive lisenser

Filbasert delingsforpliktelse. Endringer i eksisterende filer og nye filer som mottar eksisterende kode, må deles. Helt nye filer må ikke deles.

Eksempler: MPL, CDDL

2.7. Godkjente frie lisenser

Ca 70 stykker

Hele listen:
opensource.org/licenses

2.8. Gjensidighetsforpliktelsens rekkevidde

2.8.1. GPL

a) GNU General Public License.

i. Versjon 2 fra 1991. Mest utbredt.

ii. Versjon 3 fra 2007.

b) Gjensidighetsvirkning (copyleft)

c) Distribusjon/publisering av avledede (endrede + bearbeidede) verk må lisensieres ut under GPL dersom:

"in whole or in part contains or is derived from the Program or any part thereof" (2, .1 ledd, b)

d) "Distribute" omfatter fysisk spredning og trolig spredning over digitale nettverk jf. US Copy Right Act.

e) “Publish”. Som ”distribute”.

f) Tilgjengeliggjøring

i. “tilgjengelig for almenheten” (åvl. § 2)

ii. ”frembys til salg, utleie eller utlån eller på annen måte spres til allmennheten”,

g) Unntak og kvalifikasjon

“If identifiable sections of that work are not derived from the Program, and can be reasonably considered independent and separate works in themselves, then this License, and its terms, do not apply to those sections when you distribute them as separate works.” (Pkt. 2, 2. ledd)

h) Grensen mot nye, selvstendige verk (åvl. § 4, 1. ledd). Avhengig kontraktsrettslig virkende vilkår. Utenfor opphavsrettslig virkeområde.

2.8.2. LGPL

a) GNU Lesser General Public License

b) Gjensidighetsvilkår på selve biblioteket

c) Tillater bruk programbibliotek uten å underlegge hovedprogrammet LGPL

2.8.3. MPL og CDDL

Gjensidighetsvirkning på filnivå.

3. FELLER

3.1. Gjensidighetsvirkningen (copyleft)

Hovedfelle: Planlagt kommersiell programvare må deles med fellesskapet vederlagsfritt

3.1.1. Kompatibilitet mellom ulike lisenser

a) Vertikalt (verdikjeden)

b) Horisontalt (kombinasjon)

3.1.2. Rekkevidde lisenser ved ASP bruk

a) Gjensidighetsvirking oppstår normalt ved *distribusjon*.

b) GPL anses ikke distribuert ved ASP bruk.

c) Ikke problem ved liberale lisenser. Eks: BSD.

d) Middels liberale lisenser kan kreve deling ved ASP bruk, men da etter egen mer begrensede rekkevidde. Eks.: CDDL.

e) Andre lisenser kan være annerledes. Se figur for oversikt.

3.1.3. Sluttbruker: Liten fare.

3.1.4. Leverandører: Vær bevisst

3.1.5. Eksempler, kjente og ukjent saker

a) Fortinet (GPL i Tyskland) SCO vs. IBM mfl.

b) Cisco

c) Jacobsen v. Katzer

d) Biliski

e) For flere, se på gpl-violations.org

Ikke så mange kjente tilfeller fordi forlikes ofte (går ikke i retten når saken er klar, omdømmefrykt)

3.2. Rettsmangler i programvaren

3.2.1. Typer krenkelser

a) Krenker andres opphavsrett

b) Inngrep andres patentrett

c) Krenker andres varemerke

d) Krenker andres designrett

3.2.2. Håndtering av risiko rettsmangler

a) Undersøke programvaren

b) Velge utbredte distribusjoner

c) Vurdere om direkte lisensiering eller indirekte lisensiering

d) Utbedres ofte raskt av fellesskapet

3.2.3. Ansvarsfraskrivelser.

a) Noen lisenser fraskriver seg ansvar rettsmangler.

b) Få lisenser tar ansvar rettsmangler.

c) De fleste lisenser er tause.

d) Kan kjøpe seg garanti.

e) Forskjell lukket?

Ikke systematisk forskjell, da også lukkede lisenser ofte fraskriver seg ansvar.

3.3. Mangler

3.3.1. Full ansvarsfraskrivelse (direktelisensiering)

Begrunnelse: Lisens er gratis, tar ikke ansvar

3.3.2. Forskjell lukket programvare?

a) Ofte vidtgående ansvarsfraskrivelser også for lukket programvare.

b) Kan handle gjennom leverandør som tar mangelsansvar, slik at stilt likt med lukket programvare

3.3.3. Ansvar kan kjøpes ved indirekte lisensiering

3.4. Manglende søkegodhet

3.4.1. Søkegodhet

3.4.2. Relevant for:

a) rettsmangler

b) mangler

3.4.3. Fri programvare: Sjelden noen å saksøke.

3.4.4. Lukket programvare: Ofte noen å saksøke, men sterke ansvarsfraskrivelser gjør at få når igjennom med krav

3.4.5. Forskjell lukket og fri programvare neppe stor i praksis.

Men fri programvare muliggjør egen avhjelp lettere, da kildekode åpen og lisens tillater endringer.

3.5. Innspill til lisenstagere

3.5.1. Vurder lisens ut fra behov.

a) Videre kommersialisering; bruk liberale lisenser eller middels liberale lisenser.

Restriktive lisenser kan også brukes, men med forsiktighet.

b) Intern sluttbruk; de fleste lisenser fungerer

3.5.2. Rettighetskapittelet i avtalen med leverandøren; ikke krev så mange rettigheter at leverandør ikke får oppfylt sine forpliktelser etter den frie lisensen

3.5.3. Søk råd.

3.6. Praktiske problemer, omtrent som lukket programvare

3.6.1. Prosjektgjennomføring (mangler + forsinkelser)

3.6.2. Feilestimering, skaper tapsprosjekt

3.6.3. Avtalesvakheter, fører til misforståelser, ansvarseksponering

3.6.4. Svak prosjektledelse, skaper tapsprosjekt

3.6.5. Store gjenbruksmuligheter fri programvare kan forhindre eller redusere tidsoverskridelser (effektiv utviklingsmodell)

4. FORDELER OG FORRETNINGSMODELLER

4.1. Ikke bare gratis lisens

4.2. Redusert-innlåsning

4.2.1. Friere valg tjenesteleverandør (vedlikehold, support, opplæring)

4.2.2. Konkurs er ikke katastrofe

4.2.3. Produktnedleggelse/omlegging er ikke katastrofe

4.2.4. Kildekodedeponering (escrow) overflødig

4.3. Ubegrenset endrings/tilpassingsmulighet

4.3.1. Lisensen tillater, kildekoden muliggjør

4.3.2. Modularitet, smidigere implementasjon

4.4. Etterlever ofte åpne standarder, fører til samhandlingsforenkling

4.5. Fellesskapssupport og -vedlikehold

4.5.1. Billig (gratis bruk av brukerforumer)

4.5.2. Raskt respons, ofte bra (engasjerte og dyktige brukere)

4.5.3. Hyppige feilretting

4.6. Utvikling (gratis lisens skaper økt økonomisk rom for kunden til å betale for utvikling)

4.7. Implementasjon (som lukket programvare)

4.8. Testing (som lukket programvare)

4.9. Drift av fri programvare (eks. Linux, webserver, applikasjosnserver, epostserver)

4.10. Drift av lukket programvare på fri programvare (eks. databaser og fagsystemer som går på Linux)

4.11. Fjernlevering av programfunksjonalitet

4.11.1. Begrepene ASP og SaaS

4.11.2. ”ASP smutthullet”

4.11.3. SaaS, cloud computing = ASP i ny innpakning?

4.11.4. Eks. nettsky: Amazon Webservices

4.11.5. Eks. sluttprodukt: 24sevenoffice, Sales force, 37signals, LiveLeader.no.

4.12. Kommersielle supporttjenester:

4.12.1. Av fri FP

4.12.2. Teknisk og brukersupport

4.13. Tilby garantier:

4.13.1. Rettsmangler (eks: Novell)

4.13.2. Mangler (eks: normale systemleverandører)

4.13.3. Teknisk kompatibilitet (eks: systemleverandører, Redhat)

4.14. Strømlinjeforming av programvaren

4.14.1. Testede og kjøreklare binærfiler

4.14.2. Installasjonsrutiner

4.14.3. Dokumentasjon

Eks.. Redhat

4.15. Dobbeltlisens:

4.15.1. Lukket og fri lisens samme program (eks. Nokia Qt (tidl. Trolltech))

4.15.2. Forutsetter villighet til å betale for å slippe forpliktelser i fri programvarelisens

4.15.3. Egnet særlig programvare med nær kontakt annen programvare, hvor gjensidighetsvirkningen kan oppstå

4.15.4. To versjoner; en fri og en lukket versjon med mer funksjonalitet (eks. SugarCRM)

4.15.5. Villighet til å betale for å slippe å lisensiere under GPL (firmapolicy nekte GPL ikke uvanlig, om ikke fornuftig)

4.16. Konsulenttjenester

4.16.1. Implementasjon

4.16.2. Utvikling/tilpassing

4.17. Opplæring

4.18. Rekruttering; undervises mye i pga. tilgang kildekode og full frihet modifisere.

Mange flinke utviklere, med full ”CV” (utviklingshistorikk) på nettet

4.19. Frislipp av eldre programvare for å slippe kostnad med vedlikehold, og betrygge kundene